

**උසස් පෙළට
කෘෂි විද්‍යා දැනුම**

මී මැස්සා ආහාර සොයා යන එන හැටි

පාඨශාලාවාරිනි විනිතා විජයරත්න විසිනි

ආහාර සොයා මී මැස්සන් පියාඹා යන දුර මී මැසි මාදිලිය අනුව වෙනස්වෙයි. ඒපිස් මිලිමීටර ෨෦ වත් සැතපුම් දෙකක් පමණ දුර පියැඹිය හැකි නමුදු, 'ඒපිස් ඉන්දිකාවන්' පියාඹන දුර සැ. ෧ කට සීමාවෙයි. දිනකට දහ වරක් පමණ එක් වැඩකාර මැස්සියක් ආහාර සොයායන බව දැක ඇත. මෙසේ යද්දී ආහාර සුලබව ඇති ස්ථාන හමුවූ විට, ආහාර රැගෙන එන මැස්සිය අපුරු ක්‍රමයකට ඒ ස්ථානයට ඇති දුර හා දිශාව මී වදයේ අතිකුන් සාමාජිකයන්ට දන්වයි. 'නැටුම්' ලෙස විස්තර කරනු ලබන චලන ආධාරයෙන් කෙරෙන මේ අදහස් හුවමාරුව පැණි එකතුකිරීම පහසු කරවයි.

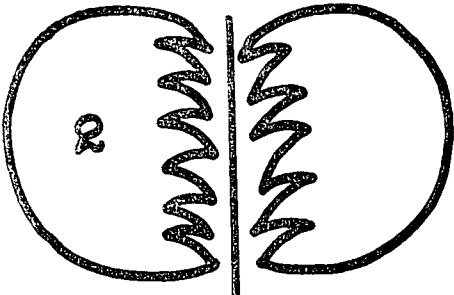
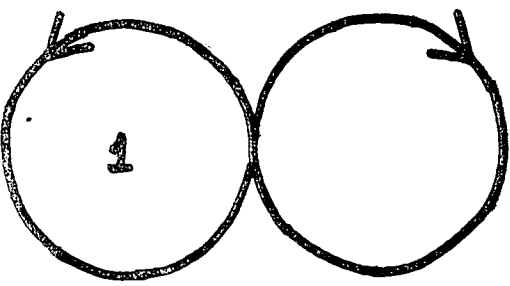
නැටුම් හා ගමන් විලාස

මී වදයේ පැණි ඇති කොටස ඉදිරියේ රහන මේ නැටුම්වල විලාශය ආහාර තිබූ ස්ථානයට ඇති දුර අනුව වෙනස්වෙයි. ආහාර ඇති ස්ථානය මී වදයට ආසන්න නම්, මී මැස්සිය වරෙක දකුණටත්, වරෙක වම්ටත් යන ලෙසින් වටේ නටයි.

මී වදයේ සිට මීටර 100 කට වැඩි දුරකින් ආහාර ගෙනාවීම අඩු කවයක් ඔස්සේ නටමින් ගොස්, 1 නමා පටන්ගත් ස්ථානයට සරල රේඛාවක් එල්ලේ නැවත නටමින් පැමිණේ. සරල රේඛාව

ඔස්සේ ආපසු එන ගමනේදී උදරය තදින් දෙපසට වනයි. ඊලඟට මුලින් නැටූ අතට වීරුද්ධ අර්ධ වෘත්තයක් ඔස්සේ පලමු ලෙසම නටමින් ගොස් ආපසු පැමිණේ. මෙය 'බමන නැටුම' නමින් හැඳින්වේ.

බමන නැටුමේදී එක් කවයක් ගොස් ආපසු ඒමට ගතවන කාලයත්, ආහාර සොයා ගිය දුරත් අතර සරල සම්බන්ධතාවක් ඇති බව පර්යේෂණ මගින් හෙලිවී ඇත. මෙහිදී දුර යන්නෙන් මී වදයේ සිට ඇති දුර පමණක් නොව, මී මැස්සා එම දුර යෑමට වැය කළ ශක්තියද ඇතුළත්වන බව මතක නොකළ යුතුය. සුළං හමන දිශාව හා ගමන් කළ දිශාව අතර සම්බන්ධතාවය මෙහිදී වැදගත්ය. සුළං හමන දිශාවට පියාඹනවිට වැයවන ශක්තිය අඩු නිසා, එම දුර අඩු දුරක් ලෙස ගැනෙයි. ගමනට වීරුද්ධ අතට සුළං හමායයි නම් එය වැඩි දුරකි.

ආහාර ඇති තැන මී වදයට ආසන්න වන විට ගමන් කරන විලාශය ඉහල රූප සටහනින්ද, මීටර 100 ට වැඩිවන විට ගමන් කරන විලාශය පහළ සටහනින්ද දැක්වේ.

ආහාර තිබූ ස්ථානයට ඇති දිසාව බමන නැටුමේ සිරස් දිවුමෙන් පෙන්නුම් කෙරේ. වදයේ සිරස් මූණක මත මේ දිවුම කරන දිසාව හා ගුරුන්ව දිසාව අතර සම්බන්ධතාවත්, ආහාර තිබූ දිසාව හා සූර්යාගේ දිසාවත් අතර ඇති සම්බන්ධතාවත් සමානය.

උද: ආහාර තිබෙන ස්ථානය සූර්යයා පිහිටි දිසාවේම ඇත්නම් වදය දිගේ සිරස් ලෙස උඩ අතට දුවයි. එය සූර්යාගේ දිශාවෙන් 30° ඇලව පිහිටියේ නම්, සිරස් මාර්ගයෙන් 30° ඇලවනසේ බමන දිවුම කරයි. එය සූර්යාගේ දිශාවෙන් වමට හෝ දකුණට ඇලවේද යන්න බමන නැටුම ආරම්භ කරන අඩ කවයේ පැත්තෙන් පෙන්නුම් කෙරේ.

මී පැනි වල සංයුතිය

මී පැනි ලෙස ගබඩා කරන්නේ වැඩිකාර මැස්සියන් විසින් වෙනස්කම් වලට භාජනය

කරනු ලද මල් පැනිය. මල් වලින් උරාගන්නා රොන්, වදයට පැමිණි පසු විමාරනු ලැබේ. උගේ ආහාර මාර්ගය තුළදී එහි තිබූ ජලයෙන් කොටසක් උරා ගැනේ. වද වල තැන්පත් කල පසු පියාපත් මගින් පවත් සලා තවදුරටත් ජලය වාෂ්ප කෙරේ.

මී පැණි වල 77% පමණ සිනි වර්ග අඩංගුවේ. ඉන් ප්‍රධාන තැනක් ගන්නේ සුක්රෝස්ය. 17% පමණ ජලයද, අමීල වර්ග, වර්ණක හා සුගන්ධ ද්‍රව්‍යද අඩංගුවේ. මෙය ඉතා පෝෂ්‍යදායී ආහාරයකි.

පරාග වලින් මී මැස්සන්ට අවශ්‍ය ප්‍රෝටීන්, බනිජ ද්‍රව්‍ය හා විටමින්ද සපයයි. මේවා වදය තුළ වියළි තත්වයකින් හෝ පැණි සමඟ මිශ්‍රකර හෝ ගබඩා කෙරේ.

(මී මැසි පාලනය මෙතකින් නිමයි.)

